

## ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.

ਜੇਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਮਲਕਾਨ ਨਸੀਰਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1957 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 426

1957 Nov. 25<sup>th</sup>

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)—ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 11 ਧਾਰਾ 141 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ—ਕੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ— ਮੈਕਸਿਮ ਇਨਕਲੂਸਿਓ ਯੂਨਿਅਸ est ਐਕਸਕਲੂਸੀਓ ਅਲਟੇਰਿਅਸ—ਕੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX) -ਆਰਟੀਕਲ 176— ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਡਰ 22, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਛੇਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਕਸਿਮ ਇਨਕਲੂਸਿਓ ਯੂਨਿਅਸ est ਐਕਸਕਲੂਸੀਓ ਅਲਟੇਰਿਅਸ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 176, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ "ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਛੇਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸ਼ੇਯਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 115 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਸ ਐਸ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਨੇ ਮਲਕਾਨ ਨਸੀਰਪੁਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਤੀ 26 ਜੁਲਾਈ, 1957 ਨੂੰ

ਆਈ.ਐਸ. ਕਰਵਲ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ।—ਇਸ ਸਿਵਲ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: -  
 ਮੁਦਈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨਸੀਰਪੁਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ, 1951 ਨੂੰ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੈਪਸੂ ਐਬੋਲਿਸ਼ਨ ਆਫ ਆਕੂਪੈਂਸੀ ਟੈਨਿਊਰਸ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਆਫ ਲੈਂਡ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 2006 ਬੀ.ਕੇ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਨੇ 27 ਨਵੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਲੇਵੋਂ ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 1957 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 1955 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਮਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਦਾਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿਟੀ ਆਫ ਲਾਹੌਰ (1), ਅਤੇ ਮਾਨਿਕਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ.ਆਰ.ਆਰ. ਐੱਮ. ਰਾਮਨਾਥਨ ਚੇਤਿਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਛੋਟ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਬੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਛੋਟ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ; ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸੇਧਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਅਜੁਧੀਆ ਪਰਸ਼ਾਦ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 Lah. 186 (ਐਫ.ਬੀ.)

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 Mad. 435

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 Lah. 13 (F.B.)

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਰਨੇਲੀਅਸ, ਜੇ., ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਛੋਟ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੇ., ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਜੱਜ, ਰਾਮ ਲਾਲ, ਜੇ., ਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਦਾਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਦਿ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿਟੀ ਆਫ ਲਾਹੌਰ (1) ਵਿਚ, ਅਜਨਧਿਆ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿਚ ਕੋਰਨੇਲੀਅਸ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 3, ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 141, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 141 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਰੀ ਮੈਟੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਇੱਕ ਸੂਟ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 176, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਨੂੰ ਸੋਧ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੱਬੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੋਰਨੇਲੀਅਸ, ਜੇ., ਜੋ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ, ਨੇ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ,

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਫਸਜੀ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੰਗਲਗਿਰਜੀ ਮਥੁਰਾਗਿਰਜੀ (3) ਵਿੱਚ, ਇਹ

(1) A.I.R. 1949 Lah. 186 (ਐਫ.ਬੀ.)

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 Lah. 13 (ਐਫ.ਬੀ.)

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1940 Bom. 201

ਛਾਗਲਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਥੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲੰਬਿਤ ਪਈ ਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 176, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 141, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੇਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਵਾਬ ਸਈਅਦ ਕਾਜ਼ਿਮ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਸੇਠ ਪੀਰੀ ਲਾਲ (1), ਮਾਨਿਕਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮਨਾਥਨ ਚੇਤਿਆਰ (2), ਅਤੇ ਬਾਬੂਲਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੰਨੀਲਾਲ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਚੱਕਰਪਾਣੀ ਲਲਤਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀਲਾਲ ਮਹਾਬੀਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦਾਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ। (5), ਅਤੇ ਮਾਨਿਕਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐੱਮ.ਆਰ.ਆਰ.ਐੱਮ. ਰਾਮਨਾਥਨ ਚੱਟੀਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਡਰ 22, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਛੇਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ ਸੰਮਿਲਿਤ ਯੂਨਿਅਸ ਏਸਟ ਐਕਸਕਲੂਸੀਓ ਅਲਟੇਰਿਅਸ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1939 Oudh. 277

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 Mad. 435

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਰਾਜਸਥਾਨ 169 (ਐਫ.ਬੀ.)।

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਮ.ਬੀ. 272

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 Lah. 186 (ਐਫ.ਬੀ.)

(6) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1949 Mad. 435

ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਅੰਗ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ। ਧਾਰਾ 176 ਸੀਮਾ ਐਕਟ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ "ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਫਕੀਰਉੱਲਾ (1) ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ, ਕੇਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1882 ਦੇ ਯੂਥ ਸੈਕਸ਼ਨ 647 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 647 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੂਲ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਟ, ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਕੇਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੇਧਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉੱਪਰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-** ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।